

J. N. J. C.
DISSERTATIO GRADUALIS
DE
LINGVA MUTA,

C U J U S

PARTEM PRIOREM,

Anniente, *AMPL. ORD.* in Regia Academia

Aboënsi,

PRÆSIDE

**M^{AG.} LAURENTIO O.
LEFREN,**

L. L. O. O. & Græcæ Profess. Reg. & Ordin.

Ad publicum Bonorum examen modestè defert

NICODEMUS BERGSTEDT

Westrobotnienfis

Die XII Aprilis Anno MDCCLXXV.

In AUDITORIO MAJORI

H. P. M. C.

A B O Æ

Typis JOHANNIS CHRISTOPHORI FRENCKELL.

N. 1956:412

PRÆFATIO.

Recte HIERONYMUS, Assiduitas, inquit, familiaritatem, familiaritas contemptum parit. *Quamvis vero hoc ille de usu hominum familiari intellexerit, multo tamen latius idem patere, docet experientia. Quidquid enim vel externo, vel interno usurpamus sensu, id omne sola assiduitate pretium amittere potest, sæpeque amittit penitus. Nec quidquam tam egregium, aut eximium est, quod semper æque magni pretii esse videatur. Documentis, quæ hanc demonstrant veritatem, plena sunt omnia, plenus pontus, plena terra, plenum cœlum. Quum prima omnium occasione ferventes atque spumantes freti undas vel e longinquo intueris, totus exhorrescis,*

Gelidusque coit formidine sanguis.

Ex quo vero horrores furentis maris oculis sæpius usurpaveris, paulatim occallescit animus, donec tam horrendus antea adspectus nihil te moveat. Ad tellurem si oculos convertere velimus, innumera animadvertimus genera barbarum, quæ sua tum coloris elegantia, tum fragrantia odoris, tum usuum præstantia tam vivum nobis sensum movent admirationis, ut singula tanquam altaria intueamur, ad quæ ineffabilem Creatoris benevolentiam, sapientiam atque potentiam cernui adorare deberemus. Quid vero accidit? Vilescit quotidianum. Tam stupenda naturæ miracula non diu sensibus nostris usurpavimus, cum ea, sine ulla mentis attentione & elevatione ad opificem optimum maximum, pedibus proterve conculcare incipimus. Quid de vasto cœruleo dicam, in quo multa mundorum millia, neque fane suspensa, neque trabes suffulta, pendent? Quantam hic materiam admirationis sui que adorationis nobis præbuit, qui hæc omnia condidit,

A

sustentat,

sustentat, dirigit? Quid vero tu ad hunc sentis aspectum? Idem fere quod politum vitrum, quod imaginem admiranda hujus machine sine ullo sensu recipit & sine ullo affectu reflectit. Coeli enarrant gloriam Dei & opera manuum Ejus annunciat firmamentum Ps. XIX, 1. Sed pro pudor! pro dolor! Surdis plerumque fabulam narrant. Quotus enim quisque est mortalium, qui hæc Dei magnalia semper, qua decet, attentione & admiratione intueatur & prosequatur? Quid vero bis adeo remotis utimur testimoniis, cum multo habeamus propiora? Nostram ipsorum substantiam loquor, animam nostram cum admirandis suis facultatibus & corporeum animæ domicilium cum stupenda membrorum structura. In nobismetipsis μικρόν τινα κόσμον, parvum quendam mundum, intueri & admirari possumus, nisi animo plane stupido utamur. Quid, exempli gratia, admirabilis, quam quod anima nostra, quamvis nec in latitudinem, nec in longitudinem, nec in altitudinem pateat, adeo tamen intralsuam quasi sinum ingentem atque patentem continet tabulam, ut in ea pingi possit totus mundus & omnes mundi partes cum omnibus suis affectionibus, sensualibus, intelligibilibus, constantibus, mutabilibus; & si quas præterea admittant divisiones. Quam admirandum sit artificium corporis vel sola ostendit lingua. At quantillum membrum! Omnes civitates, omnia regna, omnia imperia, verbo: totus mundus lingua regitur. Quid vel concipit, vel appetit animus, id lingua aliis significare possumus, idque infinito vocabulorum numero, quem tamen gemina litterarum decuria componit. De structura, de nervis, de fibris de papillis, de musculis admirandi hujus membri multa dicere possemus, nisi ratio instituti prohiberet. Effectum, quem lingua producimus, etjam linguam dicere solemus. De hoc nobis propositum est agere. Quum vero varia sint, genera linguarum, nobis hac quidem occasione de illo solo exponere licet, quod linguam mutam appellare moris est. Quod cum per tennes nostras

facultates nonnisi leviter attingere possimus, Te Lector Benivole, qua decet observantia, rogamus, ut festinationem benigne excuses, pleniorē argumenti tractationem habiturus, si fortuna olim meliorem laborandi occasionem suppeditaverit.

§. I.

Varias lingvæ tum divisiones, tum definitiones adtingit.

De lingua muta nobis hoc quidem specimine Academico agendum esse, tum ex inscriptione, tum ex præfatione disertationis constat. Quum vero, quid sibi muta velit lingua, paullo obscurius pateat, nisi prius, quid lingua latius sumta involvat, distincte expositum fuerit; *banc notionem ante omnia evoluisse juvabit.* Quemadmodum igitur lingua proprie dicta est complexus vocabulorum legitime constructorum, quæ homines certæ alicujus familiæ aut certi cujusdam populi ad sensa animi exprimenda usu receperunt, ita, late sumta voce, linguam definimus complexum signorum quibus alii aliis sua animi sensa exprimere possunt. Hic igitur ad indolem signorum redeunt omnia. Quemadmodum hæc vel sonora, vel muta sunt, ita vel mutam vel sonoram pariunt linguam. Deinde quum utrumque signorum genus, mutum & sonorum, partim naturale, partim artificiale sit, facile apparet, utramque etjam linguam in naturalem & artificialem commode dispesci posse. Præterea, si tot adsint signa, quot ad singula animi sensa aliis exprimenda sufficiunt, lingua ipsa plena est, sin minus manca. Tandem vero quemadmodum vel obscurius, vel clarius, vel confusius, vel distinctius ex signis intelligitur, quid sentiat qui iis utitur, ita quæ ex iis conflatur lingua vel obscura, vel clara, vel confusa, vel distincta est.

§. II.

De genere lingvæ mutæ, quod naturale diximus, agere incipit.

Quoq

Quod si igitur *varia* lingvæ mutæ *genera* seorsim expendere velimus, primo omnium loco id adgredi debemus, quod *naturale* diximus. Hoc omnia animi indicia complectitur, quæ habitus hominis externus prodit. Hæc plura sunt, quam quorum hic numerum inire licet. Singula enim membra, quæ sub adspæctum cadunt, tota lingvarum plena sunt. Omnium vero partium corporis nulla *vultu* loquacior, nulla disertior est. In eo lætitiâ & tristitiâ, lasciviâ & pudicitiam, arrogantiam & modestiam, odium & gratiam, contemptum & reverentiam, crudelitatem & teneritatem, severitatem & humanitatem, timiditatem & audaciam, invidiam & benivolentiam, iracundiam & patientiam, ingenuitatem & rusticitatem, integritatem & prævagationem, sinceritatem & simulationem, stultitiâ & sapientiam, constantiam & levitatem, prudentiam & temeritatem, *tanquam expressis, litteris, legere licet.* Verbo: omnes latentes animi inclinationes & propensiones sæpe & distinctius & efficacius ex *vultu*, quam ex ulla *oratione* cognoscuntur. Longum foret, si per singula eundo, omnia sigillatim exponeremus. Nihil dicam de loquela *frontis*, quatenus vel alta, vel humilis, vel longa, vel brevis est. Sola ipsius corrugatio & explicatio, quid loquatur, cogitandum relinquo lectoribus. Fronti contigua sunt *supercilia*. Quis vero ignorat, quos animi motus hæc exprimant, cum vel attolluntur, vel deprimuntur, vel alterum attollitur, alterum deprimitur? Audiamus iudicium PLINII, qui, *supercilia*, inquit, *homini & pariter & alterne mobilia*: in iis *pars animi*. *Negamus, annuimus. Hæc maxime indicant fastum. Superbia alibi conceptaculum, sed hic sedem habet. In corde nascitur, hic subit, hic pendet.* Vid. Lib. II. Cap. 37. Excipiunt *oculi*, quorum lingua, quamvis muta sit, sæpe tamen omni clamore efficacius nunc læta pollicentur, nunc tristitia minantur. Amantium lingua *oculi*. Rubor & pallor genarum pudoris atque timoris

fidi habentur testes. Qui has distingvit, *nasus* ipsos sæpe oculos eloquentia æquat, at non tam læta & grata, quam tristi & minaci. *Oris* vel blanda *compositio*, vel tetrica *distorsio*, vel severa *protrusio* quid loquatur, in aprico est. Totius denique *capitis elevatio*, *dejectio*, *quassatio*, & in omnes partes *conversio* linguæ mutæ non minima continet specimina. De loquela *rigidi colli* & *humerorum* varie *motorum* non vacat dicere. Nec multi erimus in tradenda loquela *manuum*, quam *palpando*, *mulcendo*, *plaudendo*, aliisque gestibus produnt. Hæcæque nota est, ac ea, quæ in earum vel *elevatione*, vel *demissione*, vel *extensione*, vel *attractione*, vel *complicatione* consistit. De *statu*, *incessione*, & *accubitione* multa dici possent, si loci angustia pateretur. Quis nescit, ex his quam sæpissime clarius elucere vel lascivum, vel pudicum, vel superbum, vel modestum, vel durum, vel tenerum animi habitum, quam ex ullis verborum signis, quamvis ea & certissima & clarissima forent?

§. II.

Ad linguam mutam refert tacitum loquendi modum, qui loco verborum res ponit naturales, ex quibus aliquid disci debet.

Aliud linguæ mutæ *genus naturale* est, cum, certa animi sensa aliis repræsentaturi, loco orationis, iis *res* proponimus *naturales*, quarum proprietates institutioni inserviunt. Hoc fieri solet dupliciter. Nunc *nudæ*, seu solæ proponuntur res, nunc *verbis* adjectis illustratur quod in rebus obscurum videri possit. Prioris generis exemplum præbet factum *Idanthuræ* Scytharum regis, qui *Dario* Persarum regi bellum minanti pro litteris symbolum misit *murem*, *ranam*, *avem*, *jaculum*, *aratrum*. Cum autem de his, ut necesse erat, exorta esset dubitatio, *Orontopagas* quidam tribunus militum dicebat, eos tradituros imperium, conjectans ex *mure* quidem
habita-

habitationes; ex rana autem *aquas*: ex ave *aërem*: ex jaculo *arma*: ex aratro *regionem*. Xiphodres contrariam dedit interpretationem. Is enim dicebat: *nisi tanquam aves evolaverimus, aut tanquam mures terram, vel tanquam ranæ aquam subierimus, eorum tela non effugiemus*. Hanc historiam ex PHERECYDE Syrio adduxit CLEMENS ALEXANDRINUS Strom. Lib. v. cujus particulam descripsit P. N. CAUSSINUS e Soc. Ies. in Symbolica Ægyptiorum Sapientia pag. 122 seq. Huic exemplo linguæ mutæ parallelum est inventum BOLES LAI tertii Polonorum regis, quod apud CROMERUM libro VI. legitur. Palatinus quidam Polonus bello extremo contra Russos ad Haliciam sua fuga reliquo exercitui fugæ causâ exstiteterat. Huic, cum domum venisset, rex *pellem leporinam, colum & fusum* dono misit. Hæc symbola adeo efficaciter ignaviam Palatini redarguebant, ut, ignominia ad desperationem redactus, vitam voluntario suspendio finiret. Vide sis Caussini lib. cit. pag. 467.

§. IV.

Exempla linguæ mutæ verbis adjectis declarata adducit.

Quoniam vero linguæ mutæ sæpe accidit, ut satis distincte intelligi nequeat, nisi unum alterumve adjiciatur verbum, quo verus referetur sensus, non raro usu venit, ut idem etiam faciant, qui hoc dicendi genere utuntur. Hujusmodi exemplum præbuit ipse SALVATOR in secula benedictus, cum refutare vellet insolentiam *discipulorum*, qua de *principatu* inter se disquirere ac disputare cœperant. sumtum enim puerulum in medio eorum constituit, ut ejus veram animi humilitatem discerent. Quemadmodum, inquit, hic puerulus nullum appetit principatum, sed se ipse humiliat, omnes sibi æquales agnoscens, ita is demum maximus est in regno coelorum,

rum, qui, procul ab omni eminendi cupiditate remotus, de suis meritis omnium modestissime sentit. Nisi igitur, pergit, conversi fueritis, ut puerorum simplicitatem & humilitatem æmulari possitis, tantum abest, ut locum *principum* in regno coelorum tueri possitis, ut ne *intrare* quidem regnum illud queatis Matth XVIII, 2 seqq. Pari modo, cum beneficiorum, quæ acerbissima passione et cruentissima morte generi humano meritis erat, *æternam memoriam* condere vellet, non satis habuit instituere perpetuum usum symbolorum *panis & vini*, quorum ille *corporis*, hoc vero *sanguinis* sui *κωμμία*, seu *communicatio* esset, sed disertis etiam verbis, quid sibi vellet Sacramentum, docuit. *Hoc facite*, inquit, *quotiescunque ederitis atque biberitis, in mei commemorationem* Cor. XI, 24. 25 Ipse quoque Baptismus aliquid symboli habet, quod huc spectat. Quod si vero *factum* symbolicum *SALVATORIS* ob materiæ cognitionem adicere velimus, illud suppedabit *lotio pedum discipulorum*, qua quidem nihil nec oculus vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis adscendit admiratione dignius. Quod si quis quærat, cur verbum divinum symbolis & emblematis *re luceant*, in promptu est responso ex HORATIO:

*Segnius irritant animos demissa per aurem,
Quam quæ sunt oculis subjecta fidelibus & quæ
Ipse sibi tradit Spectator - - - - -*

De arte poetica v. 180.

S. D. G.

